

POSTI- JA LENNÄTINHALLITUKSEN

KIERTOKIRJEKOKOELMA

1972

No 81

No 81

K i e r t o k i r j e

valtion virkamiesten matkakustannusten korvaamisesta

Valtion virkamiesten matkakustannusten korvaamisesta on 13. 4. 1972 tehty virkaehtosopimus, joka on julkaistu posti- ja lennätinhallituksen kiertokirjeessä no 47/1972. Valtiovarainministeriö on kirjelmällään no P 1125/14. 8. 1972 antanut seuraavat ohjeet sen soveltamisesta:

Yleistä

1 §

Matkakustannusten korvaamisesta tehtyä virkaehtosopimusta sovelletaan valtion virkamiehiin. Virkamiehellä tarkoitetaan valtion peruspalkkaista tai sopimuspalkkaista viran tai toimen haltijaa, ylimääräistä toimenhaltijaa, mainittuja virkoja tai toimia viransijaisena tai väliaikaisena hoitavaa henkilöä, tilapäistä toimihenkilöä sekä oman kehityksensä vuoksi valtion palveluksessa olevaa harjoittelijaa, joka ei ole työ- tai oppisopimussuhteessa valtioon. Sopimusta ei siten sovelleta työsuhteessa valtioon oleviin henkilöihin. Sopimuksen ulkopuolelle jäävät täten myös esimerkiksi poliisikokelaskursseille, kadettikursseille tai muille vastaaville kursseille osallistuvat henkilöt.

Matkakustannuksina pidetään niitä ylimääräisiä menoja, joita virkamiehellä on virkamatkan johdosta. Täten virka- ja virantoimitusmatkasta kustannusten korvaamisena suoritettavat maksut eivät ole osaksi-kaan ansiota.

2 §

Virkamiehet on jaettu aikaisemman kolmen matkustusluokan sijasta kahteen mat-

kaluokkaan. Jaolla matkaluokkiin on merkitystä matkustamiskustannusten korvauksen, päivärahan ja majoittumiskorvauksen osalta. Sen sijaan matkaraha, yömatkaraha, ateriakorvaus ja kurssipäiväraha ovat saman suuruisia kaikille virkamiehille.

Virkamiehen matkaluokkaa määrittäessä on perustana asianomaisen viran tai toimen palkkausluokka. Täten virkamies, jonka viran palkkausluokka on esimerkiksi A30, mutta jonka palkkaus suoritetaan tohtorinlisän vuoksi B1 palkkausluokan mukaisesti, kuuluu II matkaluokkaan.

3 §

Sopimuksen mukaan virkamatka on matka, jonka virkamies tekee määräyksestä virkapaikan ulkopuolelle virkatehtävien hoitamista varten. Virkamatka alkaa säännön mukaisesti joko virkapaikalta tai virkamiehen asunnolta ja päättyy jompaan kumpaan näistä. Määräys virkamatkan tekemiseen voi perustua esimiehen erikseen antamaan kehotukseen, mutta myös noudatettavaan työjärjestykseen, johtosääntöön tai muuhun pysyväismääräykseen. Virkatehtävien hoidon vaatimus sulkee pois ne virkamiehen tekemät matkat, joiden varsinaisena tarkoi-

tuksena ei ole virkatehtävien hoito. Tällaisia matkoja ovat esimerkiksi loma- ja virkistysmatkat sekä yhdistetyt loma- ja virkamatkak. Loman yhdistäminen virkamatkaan ilman erityistä syytä ei ole sallittua.

Virkapaikalla tarkoitetaan virkamiehen kiinteää toimipaikkaa, jossa hän palvelee, tai mikäli hänellä työn luonteen vuoksi ei ole kiinteää toimipaikkaa, sitä vastaavaa paikkaa. Jokaisella virkamiehellä on säännön mukaan virkapaikka, rakennus, jossa tai josta käsin hän hoitaa virkatehtävänsä. Tällaisena paikkana voidaan pitää paikkaa, jossa virkamies suorittaa toimistotehtävät, josta hän hakee työmääräykset, säilyttää työssä käyttämänsä asusteet, työvälineet ja laitteet tai jokin muu mainittuja paikkoja vastaava, virkatehtävien hoidon kannalta merkityksellinen paikka. Ellei virkamiehellä työn liikkuvuuden johdosta voitaisi katsoa olevan edellä tarkoitettua paikkaa, hänen virkapaikakseen voidaan katsoa hänen asuntonsa tai muu kiinteä paikka.

Virantoimituspaikalla tarkoitetaan paikkaa, jonne virkamies on määrätty virkapaikaltaan hoitamaan virkaansa kuuluvia tai hänelle muutoin annettuja tehtäviä. Virkamiehen virkapaikka ei tällöin muutu, mistä johtuen virantoimituspaikalla oleminen katsotaan virkamatkalla olemiseksi. Eräissä tapauksissa virantoimituspaikalle meneminen samalla kuitenkin aiheuttaa sen, että virkamiehen virkapaikka muuttuu. Näin tapahtuu esimerkiksi silloin, kun virkamies menee toiselle paikkakunnalle virkaatoimittavana hoitamaan siellä avoinna olevaa virkaa tai tointa. Lyhytaikainen komennus toiselle paikkakunnalle sijaiseksi ei aiheuta virkapaikan siirtymistä. Sen sijaan määräys viransijaiseksi aiheuttaa siirtymisen. Tällöinkin on katsottava virkapaikan siirtyvän vasta, kun virkamies on saanut tiedon määräyksen alkamisajankohdasta ja mikäli mahdollista todennäköisestä kestoajasta vähintään 30 päivää aikaisemmin.

Jos määräys joudutaan antamaan niin kii-reellisesti, että 30 vuorokauden aika ei ole ennättänyt kuluu ennen siirtoa, virantoimituspaikka siirtyy virkapaikaksi vasta kun 30 vuorokautta on kulunut siitä, kun virkamies sai määräyksestä tiedon.

Jos virkamies esittää omasta aloitteestaan, että hänet siirrettäisiin uudelle virkapaikalle, tarkoitettua 30 vuorokauden ilmoitusaikaa ei näissä tapauksissa tarvita. Tällöin virkamiehen virkapaikka muuttuu välittömästi hänen saavuttuaan uudelle paikkakunnalle.

Auto- ja junavirantoimitus on virkamiehen virkapaikan ulkopuolella junassa tai moottoriajoneuvossa tapahtuvaa virkatehtävien hoitamista. Tämä virantoimitus sulkee sisäänsä vanhastaan virantoimitusrahasäännösten alaisuuteen kuuluneita hallinnonaloja, kuten valtionrautatiet, posti- ja vankeinhoitolaitokset, jotka edelleen vaativat oman erityislaatunsa huomioon ottamista. Tälle virantoimituslajille on tunnusomaista, että siinä virkamies tekee työtään liikkuvassa ajoneuvossa, kuten kuljettaa sitä, suorittaa siinä tarkastustehtäviä tai vartioi siinä kuljetettavaa henkilöä tai omaisuutta. Tällaista, sopimuksen mukaan matkarahaan oikeuttavaa matkaa ei voida pitää virkamatkana, vaan virantoimitusmatkana.

Varsinainen virantoimitus on muiden kuin edellä olevassa momentissa mainittujen virkatehtävien hoitamista, joita virkamies suorittaa lain, asetuksen tai muun säännöksen tai määräyksen nojalla. Eräiden virkamiesten, kuten esimerkiksi vahtimestareiden, virka-ajan puitteissa omalla paikkakunnalla suorittamat matkat eivät periaatteessa kuulu virkaehtosopimuksen piiriin. Tarkoituksenmukaista on kuitenkin, että näitäkin toimeen liittyviä matkoja varten on virastoissa ja laitoksissa sopivia alennus- tai muita sarjalippuja yleisellä kuluneuvolla liikkumista varten.

4 §

Matkavuorokaudella tarkoitetaan enintään 24 tunnin pituista ajanjaksoa, joka alkaa virkamiehen lähtemisestä virkapaikastaan tai asunnostaan ja päättyy hänen palaa-miseensa virkapaikkaansa tai asuntoonsa sen mukaan, kummasta hän lähtee ja kum-paan hän ensiksi palaa.

Keskeistä näin määritellylle matkavuorokauden käsitteelle on, että virkamiehen lähtiessä virkamatkan päättymisen jälkeen uudelle virkamatkalle, uusi matka aloittaa myös uuden matkavuorokauden. Minkään virkamatkan jälkeen ei siten jää sellaista jo korvatuksi katsottavaa aikaa, joka olisi otettava huomioon uuden virkamatkan kustannuksia korvattaessa.

Virkamatkan ei ole katsottava vielä päättyneen, kun virkamies palaa virkapaikalleen ainoastaan työvälineiden luovuttamista tai vaihtamista, uusien työmääräysten saamista tai muuta niihin verrattavaa, lyhytaikaista virkatehtävien hoitamista varten edellyttäen, että hän tämän tapahduttua välittömästi jatkaa virkamatkaansa. Edellytyksenä virkamatkan jatkumiselle virkapaikalla käynnistä riippumatta on, että käynti tapahtuu työnantajan määräyksestä tai muusta työhön liittyvästä välttämättömästä syystä. Kun virkamies palaa asuntoonsa, virkamatka päättyy. Pisimpänä virkapaikalla käyntinä kesken virkamatkaa voidaan pitää noin yhden tunnin aikaa.

5 §

Virkamatka on tehtävä niin lyhyessä ajassa ja vähin kokonaiskustannuksin kuin, huomioon ottaen virkamiehen hoidettavat tehtävät, on mahdollista. Tämän vuoksi onkin 2 momenttiin otettu lausuma siitä, että virkamatkasta ei suoriteta korvausta enempää kuin mitä olisi ollut maksettava, jos virkamatka olisi tehty valtiolle edullisimmalla tavalla. Täten esimerkiksi omalla autolla tehdystä virkamatkasta suoritetaan

korvaus sen mukaan, mitä matka olisi tullut maksamaan yleisiä kulkuneuvoja käyttäen, mikäli tämä on valtiolle edullisempaa.

Kysymys luvasta jatkuvaan oman auton käyttöön virkamatkoilla on edelleen saatettava asianomaisen ministeriön ratkaistavaksi. Vaikka virkamiehellä onkin lupa oman auton käyttöön, on kuitenkin otettava huomioon, että omaa autoa ei käytetä silloin kun on tarkoituksenmukaisempaa ja ja valtiolle edullisempaa käyttää yleisiä kulkuneuvoja.

Virkamatkan kustannusten korvausta suoritettaessa otetaan perusteeksi se tie ja matkustustapa, jota virkamies on käyttänyt. Siten ei virkamiehen kulkemisesta johtuneita kustannuksia voida korvata esimerkiksi sen mukaisesti, mitä kulkemistapaa tai tietä toimitukseen tavanmukaisesti käytetään, jos tulee selvitetyn, että siihen aikaan ja niissä oloissa, joissa virkamatka tehtiin, tavanmukainen kulkemistapa tai tie ei ollut käytettävissä.

Matkustamiskustannusten korvaus

6 §

Virkamiehelle suoritetaan korvaus matkalipuista sekä hänen suorittamistaan kuljetus-, paikka- ja makuupaikkalipuista sekä muista niihin verrattavista välttämättömistä varsinaiseen matkustamiseen kuuluvista maksuista. Välttämättöminä pidetään sellaisia virkamiehen suorittamia maksuja, jotka suoranaisesti liittyvät matkustamiseen. Siten esimerkiksi korvattaviin maksuihin eivät kuulu virkamiehen oman auton säilyttämiskulut lentoasemalla tai virkamiehen virkamatkaan liittyvien vahinkojen varalta ottaman vakuutuksen vakuutusmaksu.

7 §

Matkustamiskustannusten korvausperusteet ovat säilyneet periaatteessa muuttumattomina. Virkamies on siten edelleenkin

velvollinen esittämään maksutositteet saadakseen matkustamiskustannusten korvaukset vuokra-autolla tai vuokramoottoriveineellä suorittamastaan virkamatkasta tai sen osasta. Vastaavasti on tosite tai selvitys esitettävä myös sellaisesta muulla tavalla tehdystä matkasta, josta suoritetaan 10 pennin tai korkeampi kilometrikorvaus.

8 §

Milloin useita virkamiehiä osallistuu virkamatkalla samaan toimitukseen, voi esiintyä tilanteita, joissa virkamiehet voivat valmistella tulevia tehtäviä yhdessä jo matkan aikana. Jos näissä tapauksissa II matkaluokkaan kuuluvan virkamiehen on ollut oltava neuvonpidossa I matkaluokkaan kuuluvan virkamiehen kanssa, voidaan ensiksi mainitullekin suorittaa matkustamiskustannusten korvausta I luokan paikan mukaan. Näitä tapauksia esiintyy vain rautatiekuljettusta käytettäessä. Oikeuden I luokan käyttämiseen ratkaisee yleensä kulloinkin matkamääräyksen antaja. Sellaiset tapaukset, joissa useat II matkaluokkaan kuuluvat virkamiehet käyttävät esimerkiksi yhden I matkaluokkaan kuuluvan virkamiehen kanssa I luokan matkustusosastoa vain mukavuuden vuoksi, eivät kuulu tämän kohdan mukaisesti I luokan mukaan korvattaviin.

9 §

Virkamiehen omalla tai hallitsemallaan autolla suorittamien virkamatkojen osalta lasketaan kilometrit kalenterivuositain, jolloin myös vuoden 1972 kohdalla laskemisen tapahtuu vuoden alusta.

Virkamies voi tämän kohdan mukaan saada korvausta myös raskaiden tai kookkaiden, virkamatkalla tehtävissään tarvitsemiensa esineiden kuljetuksesta. Tällaisia esineitä voivat olla eräät mittauslaitteet ja koetutkimusvälineet tai muut erityisvarusteet.

10 §

Virkamatkalla mukana seuraava henkilö voi olla muukin kuin virkamies, kunhan hän vain on osallisena samaan toimitukseen. Siten työsuhteessa valtioon olevan toimitusmiehen kuljettaminen samassa kulkuneuvossa oikeuttaa virkamiehen saamaan matkustamiskustannuksiinsa lisäkorvausta samoin kuin sellaisenkin toimitusmiehen kuljettaminen, joka ei ole enempää työ- kuin virkasuhteessa valtioon. Lisäkorvaukseen oikeuttaa virkamiehen myös se, että hän kuljettaa toisen virkamiehen matkan varteen tai päätepaikkakunnalle muuhun kuin virkamiesten yhteiseen toimitukseen, kun matka kummankin kohdalla täyttää virkamatkalle asetettavat vaatimukset. Toimituksessa tarpeettoman henkilön kuljettaminen tai sellaisen virkamiehen mukana oleminen, jonka kohdalla virkamatkan edellytykset eivät täyty, ei oikeuta kulkuneuvon omistavaa tai sitä hallitsevaa virkamiestä lisäkorvauksen saamiseen.

Päiväraha

11 §

Päivärahan suorittamisen edellytyksenä on, että virkamatka täyttää määrätty ehdot sekä matkan pituuden että kestoajan osalta.

Päivärahan suorittamisen edellytyksenä virkamatkan pituuden osalta on, että matka ulottuu yli 15 kilometrin etäisyydelle virkamiehen asunnosta tai virkapaikasta. Tämä raja on ensisijainen ja siitä riippumaton, ulottuuko virkamatka oman tai muun kunnan rajasta toisen kunnan alueelle. Toissijainen raja, yli 5 kilometriä oman kunnan rajasta toisen kunnan alueelle, on vastaavasti riippumaton siitä, mikä on oman kunnan alueella kuljetun matkan osuus. Perusteena matkan pituuden laskemiselle molemmissa tapauksissa on lyhin yleisesti käytettävissä ollut tie silloin, kun virkamatka tehtiin.

Virkamies voi aloittaa matkansa joko asunnostaan tai virkapaikastaan ja vastavasti päättää joko asuntoonsa tai virkapaikkaansa. Kun ensisijaisena sääntönä on, että virkamatkan tulee ulottua yli 15 kilometrin etäisyydelle virkamiehen virkapaikasta tai asunnosta, päivärahan saamisen edellytyksiä ei ole olemassa, jos matka lähtöpaikasta tehtävän suorituspaikkaan on ollut esimerkiksi 16 kilometriä, mutta paluumatka virkamiehen virkapaikkaan tai asuntoon on 10 kilometriä. Oikeus päivärahan saamiseen syntyy virkamatkan pituuden osalta vain, jos sekä meno- että paluumatkat tehtävän suorittamispaikalle tai virkamatkan etäisimpään pisteeseen muutoin ylittävät 15 kilometriä. Lähdön ja paluun on tapahduttava sen mukaan, kummasta virkatehtävien hoito edellyttää virkamatkan taroituksenmukaisimmin alkavan ja kumpaan päättyvän.

Toissijaisena edellytyksenä päivärahan saamiselle virkamatkan pituuteen nähden on, että virkamatka ulottuu yli 5 kilometrin etäisyydelle kunnan rajasta. Edellytyksenä tällöinkin on, että sekä lähtö- että paluumatka täyttävät kunnan rajan ulkopuolista matkaa koskevan edellytyksen, muuten päivärahaa ei suoriteta. Kun yli 15 kilometrin etäisyys virkamiehen virkapaikasta tai asunnosta tehtävän suorituspaikkaan aina ensisijaisesti täyttää päivärahan saamisen edellytyksen virkamatkan pituuden osalta, päivärahan saamisen edellytys on esimerkiksi silloinkin, kun matka lähtöpaikasta, joko virkapaikasta tai asunnosta tehtävän suorituspaikkaan on yli 15 kilometriä ja paluumatka joko virkapaikkaan tai asuntoon toisen kunnan alueella on yli 5 kilometriä.

Päiväraha alenee, kun virkamies joutuu matkan aikana olemaan yhtäjaksoisesti yli 60 vuorokautta virantoimituksessa tässä pykälässä tarkoitettulla alueella. Jos virkamies virantoimituksen näin jatkuessa tekee virkamatkoja esim. yli 15 kilometrin etäisyydelle virantoimituspaikastaan, ne oikeuttavat hänet 12 §:n mukaisesti määräytyvään alentamattomaan päivärahaan senkin jälkeen, kun päivärahan suhteellinen alennus on hänen kohdallaan alkanut. Mikäli virkamies saa 12 §:n mukaisesti määräytyvän alentamattoman päivärahan, hän ei samalta matkavuorokaudelta saa alennettua päivärahaa.

Alennetut päivarahat ovat seuraavat:

O s a p ä i v ä r a h a

	Matkaluokka	
	I	II
Korottamaton pr	9,75	9,00
Kaupunkipr	13,50	12,75
Pohj.-Suomen pr	11,25	10,50

K o k o p ä i v ä r a h a

	Matkaluokka	
	I	II
Korottamaton pr	21,00	18,75
Helsingin pr	27,75	22,50
Kaupunkipr	24,00	21,00

Virkamatkan kestoaikaa samalla virantoimituspaikalla tai sitä ympäröivällä alueella (esim. 15 km säteellä virantoimituspaikasta) ei tule pyrkiä ilman erityistä syytä jatkamaan. Virantoimitus on yhtäjaksoista, vaikka virkamies asunnossaan tai virkapaikallaan käynnin tai loman, sairauden tahi muun vastaavan syyn johdosta on poistunut virantoimitusalueelta. Kun virkamies ei näiltä poissaolovuorokausilta toisaalta saa päivärahaa, ei niitä myöskään lueta virkamatkan kesto aikaan.

12 §

Virkamatkan kestoajan perusteella suoritetaan osapäiväraha, jos virkamatka on kestänyt yli 9 tuntia. Tällöin ei ole vaikutusta sillä, minä kellonaikana matka alkaa ja päättyy. Toisessa osapäivärahan suorittamista koskevassa tapauksessa sensijaan on

nimenomaisesti merkitystä matkan ajoittamisella. Osapäiväraha suoritetaan nimittäin myös, mikäli virkamatkaan käytetty aika ylittää 6 tuntia, jos enemmän kuin 3 tuntia matkasta on tapahtunut kello 16–7 välisenä aikana.

Kokopäiväraha suoritetaan yli 12 tuntia kestäneestä virkamatkasta. Tällöin ei ole merkitystä sillä, mihin kellonaikaan matka sijoittuu.

Kun virkamatka on kestänyt enemmän kuin yhden matkavuorokauden eli 24 tunnin ajan, ja virkamatkaan käytetty aika ylittää viimeisen täyden matkavuorokauden yli 2 tunnilla, mainittu vajaakin matkavuorokausi oikeuttaa uuteen päivärahaan. Päiväraha suoritetaan osapäivärahana, jos ylittävä aika on enintään 12 tuntia ja kokopäivärahana, jos ylittävä aika on enemmän kuin 12 tuntia.

13 §

Osapäiväraha suoritetaan joko kaupunkipäivärahana, Pohjois-Suomen päivärahana tai korottamattomana päivärahana.

Kaupunkipäiväraha suoritetaan silloin kun virkamies on virantoimituksen, yöpymisen tai muun pätevän syyn vuoksi oleskellut kaupungissa tai kauppalassa yhtäjaksoisesti tai useammassa erässä yhteensä yli 9 tuntia taikka, milloin matkasta yli 3 tuntia on tapahtunut kello 16–7 välisenä aikana, yli 6 tuntia.

Pohjois-Suomen päiväraha suoritetaan silloin kun virkamatka on tapahtunut Lapin läänin maalaiskunnissa tahi Oulun läänin maalaiskunnista Hyrynsalmella, Kuhmossa, Kuusamossa, Pudasjärvellä, Puolangalla, Ristijärvellä, Sotkamossa, Suomussalmella tai Taivalkoskella. Oleskelun alueella on oltava yli 9 tuntia tahi yli 6 tuntia, jos yli 3 tuntia on ollut kello 16–7 välisenä aikana. Pohjois-Suomen päivärahaan oikeuttavaa aikaa laskettaessa saadaan ottaa huomioon myös tällä alueella matkoihin käytetty aika.

Kaikissa muissa tapauksissa osapäiväraha suoritetaan korottamattomana päivärahana. Täten muun muassa silloin, kun virkamatka on kestänyt enemmän kuin yhden matkavuorokauden ajan ja virkamatkaan käytetty aika ylittää viimeisen matkavuorokauden yli kahdella tunnilla, jolloin on oikeus uuteen päivärahaan, osapäiväraha suoritetaan korottamattomana, ellei viimeisen matkavuorokauden ylittävä aika täytä korotukseen oikeuttavia vaatimuksia siten kuin kahdessa edellisessä momentissa on selostettu.

Kokopäiväraha suoritetaan joko Helsingin päivärahana, kaupunkipäivärahana tai korottamattomana päivärahana.

Helsingin päiväraha suoritetaan silloin, kun virkamies on virantoimituksen, yöpymisen tai muun pätevän syyn vuoksi oleskellut Helsingin kaupungissa matkavuorokauden aikana yhteensä yli 12 tunnin ajan.

Kaupunkipäiväraha suoritetaan silloin kun virkamies on virantoimituksen, yöpymisen tai muun pätevän syyn vuoksi oleskellut kaupungissa tai kauppalassa yhtäjaksoisesti tai useammassa erässä matkavuorokauden aikana yhteensä yli 12 tuntia.

Kaikissa muissa tapauksissa suoritetaan korottamaton päiväraha. Esimerkiksi Pohjois-Suomessa tehty yli 12 tuntia kestänyt matka oikeuttaa vain korottamattomaan päivärahaan. Kun virkamatka on kestänyt enemmän kuin yhden matkavuorokauden, suoritetaan kokopäiväraha silloin kun matkaan käytetty aika ylittää viimeisen matkavuorokauden yli 12 tunnilla. Helsingin päivärahan tai kaupunkipäivärahan saamiseen vaaditaan lisäksi yli 12 tunnin oleskelu näillä alueilla.

Pohjois-Suomen osapäivärahaan oikeuttavan ajan laskemista lukuun ottamatta ei itse matkustamiseen kuluva aikaa oteta huomioon korotukseen oikeuttavaa aikaa laskettaessa. Täten esimerkiksi sitä aikaa, jo-

ka kuluu, kun virkamies lähtee Helsingissä virastostaan, menee bussilla lentoasemalle ja odottaa siellä lentokoneen lähtöä, ei lasketa kaupungissa oleskeluksi, vaikka virkamies onkin tällöin kaupungin tai kauppala-alueella. Sen sijaan kun virkamies suorittaa samalla virkataskalla käyntejä useissa eri kohteissa korotukseen oikeuttavalla paikkakunnalla, lasketaan myös tällainen kohteesta toiseen siirtymiseen kuluva aika korotukseen oikeuttavaksi. Kun virkamies kotipaikkakunnallaan, esimerkiksi Helsingissä, suorittaa päivärahaan oikeuttavan virkataskun, ei matka-aikaa ensimmäiseen kohteeseen eikä paluuseen kulunutta aikaa oteta huomioon korotukseen oikeuttavana aikana.

Jos virkamies on tehnyt virkataskun siten, että hän on ollut esimerkiksi Rovaniemellä 5 tuntia ja samoin 5 tuntia Lapin läänin maalaiskuntien alueella, hänellä on oikeus Pohjois-Suomen osapäivärahaan. Vastaavasti virkamies, joka saman matkavuorokauden aikana on ollut Helsingissä 6 tuntia ja muussa kaupungissa tai kauppalassa 6 1/2 tuntia, on oikeutettu kokopäivärahaan kaupunkipäivärahan määräisenä.

14 §

Päivärahalla virkamiehelle korvattavat erityiskustannukset ovat pääsääntöisesti aterioimiskustannuksia. Milloin virkamies jonakin matkavuorokautena on saanut ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen muonituksen, päiväraha tällaiselta matkavuorokaudelta suoritetaan 50 %:lla alennettuna. Muonituksella tässä yhteydessä tarkoitetaan aisanomaisen matkavuorokauden kaikkea ruokailua eikä esimerkiksi, kokopäivärahan ollessa kysymyksessä, yhtä ilmaista ateriaa. Osapäivärahan alentamiseen 50 %:lla riittää kuitenkin yksi ilmainen ateria. Alennuksen päivärahaan aiheuttaakseen ilmaisen muonituksen on tultava virkataskun tarkoituk-

seen liittyen eikä esimerkiksi siten, että virkamies saa muonituksen joltain omaiseltaan tai tuttavaltaan virkataskuun liitty-mättömän syyn vuoksi. — Virkamies on velvollinen ilmoittamaan saamastaan ilmaisesta muonituksesta päivärahan suorittajalle samoin kuin muistakin päivärahan suorittamisvelvollisuuteen liittyvistä tosiasioista.

Ateriakorvaus

15 §

Ateriakorvauksen saaminen edellyttää, että virkamies on virkataskullaan aterioinut vähintään 10 kilometrin etäisyydellä virkapaikastaan tavanomaisen ruokailupaikansa ulkopuolella. Tämän aterioimisen voi viranomaisen tarvittaessa pyytää todistamaan kuitilla tai muulla selvityksellä. Korvauksen määrään tällä ei kuitenkaan ole merkitystä.

Matkaraha

16 §

Pääosa valtionrautateiden junahenkilökuntaa, linjaliikenteen autonkuljettajia, postin matkapostimiehiä ja linja-autonkuljettajia sekä vankeinhoitolaitoksen eräät virkamiehet ovat jo aikaisemmin kuuluneet matkarahan piiriin. Tällä virkaehtosopimuksella ei ole tarkoitettu laajentaa tätä piiriä, joten esimerkiksi virastojen autonkuljettajat eivät kuulu tässä pykälässä tarkoitettuihin virkamiehiin.

Matkarahaan tai päivärahaan oikeuttavaksi matka-ajaksi luetaan perilläoloajan ohella myös virkamiehen suoritettavaksi määrättyihin, matkaan liittyviin aloittamis- ja lopettamistöihin käytetty aika. Matkaan liittyvillä aloittamis- ja lopettamistöillä tarkoitetaan kulkuneuvon tarkastus- ja huolto-tehtäviin sekä ajoneuvon korjaamiseen tai kuorman purkamiseen käytettyä lyhyttä aikaa. Esimerkkeinä voidaan mainita posti-auton kuormaamiseen käytetty aika ja val-

tionrautateilla käytössä olevat yleensä alle yhden tunnin pituiset huolto- ja kuormausajat.

17 §

Vastaavasti kuin edellä 4 §:n perustelujen yhteydessä on esitetty, matkarahaan oikeutavaa virantoimitusmatkaa ei keskeytä virkapaikalla käynti ainoastaan työvälineiden luovuttamista tai vaihtamista, uusien työmääräysten saamista tai muuta niihin verrattavaa, lyhytaikaista virkatehtävien hoitamista varten edellyttäen, että virkamies tämän jälkeen välittömästi jatkaa virantoimitusmatkaansa.

Majoittumiskorvaus

18 §

Jos majoittumismaksuun sisältyy aterioita tai muita etuuksia, majoittumiskorvaus suoritetaan vain huoneen hinnan osalta, kuitenkin enintään vahvistettu enimmäismäärä. Jotta pelkät majoittumiskustannukset eivät sekaantuisi päivärahalla korvattaviin kustannuseriin, pidetään asianmukaisena, että majoitusliikkeen laskusta ilmenevät eriteltyinä siihen sisältyneet ateriat ja muut etuudet sen mukaan kuin niistä on virkamiestä vlevoitettu. Jos erittelyä ei ole toimitettu, virkamiehen pyynnöstä huolimatta, vähennetään laskun osoittamasta majoittumismaksusta 10 %, mikäli huoneen perushintaan sisältyy aamuateria.

Majoittumisolojen, jotka valtio tarjoaa virkamiehilleen, tulee täyttää kohtuulliset vaatimukset. Kohtuullinen majoitus käsittää yöpymispaikan, jossa virkamiehellä on lämmön ja valaistuksen lisäksi asianmukainen makuusija vuodevaatteineen sekä peseytymismahdollisuus. Ratkaistaessa, millaisten majoittumisolojen yksittäistapauksissa tulee olla täyttyäkseen kohtuullisuuden vaatimukset, on otettava huomioon paikalliset

olosuhteet, ja on paikallaan, että asia selvitetään objektiivisesti. Parhaiten tämä tapahtuneen työnantajan ja luottamusmiehen välisissä neuvotteluissa. Ellei asia tule näin selvitettyksi, se on luottamusmiesjärjestelmän mukaista neuvottelumenettelyä käyttäen syytä siirtää edelleen käsiteltäväksi.

Valtion järjestäessä virkamiehelle majoituksen sitä on sopimuksen mukaan käytettävä, mikäli se täyttää kohtuulliset vaatimukset. Seuraamuksena osoitetun majoituspaikan ulkopuolelta valitun majoituspaikan käyttämisestä on, että valtio suorittaa majoittumiskorvausta tositteen mukaan enintään siihen määrään asti, minkä se olisi perinyt majoituksesta järjestämässään majoituspaikassa.

Jos virantoimituspaikkakunnalla ei ole majoittumismahdollisuuksia, korvataan majoittumista varten tehtävästä matkasta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

19 §

Tässä pykälässä on mainittu majoittumiskorvausten enimmäismäärät. Milloin majoitusliike ei ole ilmoittanut huoneen perushintaan sisältyvän aamuaterian osuutta, huoneen hinnasta vähennetään 10 %, kuten edellisessä pykälässä on selostettu. Poikkeuksena aikaisempiin säännöksiin on siis se, että vähennystä ei tehdä enimmäismääristä.

20 §

Tässä pykälässä mainittua 60 matkavuorokauden aikaa laskettaessa sovelletaan samoja ohjeita, jotka on mainittu 11 §:n kohdalla.

Alennetut majoittumiskorvaukset ovat seuraavat:

	Matkaluokka	
	I	II
Helsingin kaupunki	42,00	33,75
Muut kunnat	28,50	24,75

21 §

Etenkin pienillä paikkakunnilla saattaa olla tilanteita, että virkamies ei voi saada oman matkaluokkansa edellyttämää majoitusta. Jos saatavilla on kuitenkin I matkaluokan mukainen majoittumismahdollisuus ja virkamies käyttää sitä, hänelle voidaan korvata majoittumiskustannukset I luokan mukaisesti. Tällaiset tapaukset on kuitenkin tarkoitettu poikkeukselliseksi. Virkamiehen tulee jo virkamatkaa suunnitellessaan kiinnittää huomiota yöpymiseen oman matkaluokkansa hintatason majoittumispaikoissa. Virkamatkan aikana suoranainen haakeutuminen ja eri matkat toiselle paikkakunnalle virkamiehelle mieluisen yöpymispaikkaan eivät ole hyväksyttäviä.

Yömatkaraha

22 §

Yömatkaraha voidaan suorittaa vain kopäivärahan yhteydessä. Täten enintään 12 tuntia kestänyt virkamatka, vaikka siitä on vähintään 4 tuntia ollut kello 22–7 välisenä aikana, ei oikeuta yömatkarahaan.

Oppikurssilaisille suoritettavat korvaukset

23 §

Matkasta kursseille ja kursseilta takaisin suoritetaan matkakustannusten korvausta 6–14 ja 18–19 §:n mukaisesti ja siten kuin matkan pituus ja kesto aika lähdöstä saapumiseen kurssin toimeenpanopaikkaan ja vastaavasti paluusta kursseilta sitä edellyttävät. Kun kysymyksessä on sellainen yhtäjaksoisesti yli 12 päivää kestävä kurssi, jolloin kurssin ajalta suoritetaan jokaiselta kalenterivuorokaudelta kurssipäivärahaa, on päivärahan ja kurssipäivärahan päällekkäin suorittamisen estämiseksi meneteltävä niin että matkustamisvuorokausi katsotaan loppuvaksi kurssia edeltävänä päivänä kello 24.00

ja vastaavasti viimeinen kurssipäivä loppuvaksi kello 24.00. Täten virkamies, jonka kurssi päättyy esimerkiksi kello 11.00 ja joka on palannut kotiinsa kello 23.00, ei saa tältä kalenterivuorokaudelta muuta kuin kurssipäivärahan.

Jos oppikurssilainen kurssiaikana asuu ja ruokailee asunnossaan, ei kurssipäivärahaa suoriteta. Jos vain kotona asuminen on oppikurssilaiselle mahdollinen, mutta ei ruokailu, suoritetaan hänelle 50 % kurssipäivärahasta. Kurssipäiväraha suoritetaan oppikurssilaiselle myös kurssin kesto aikaan sisältyviltä sunnuntai-, kirkollisilta- ja muilta juhlapäiviltä sekä toiselta viikottaiselta vapaapäivältä, mikäli oppilas näinä päivinä oleskelee kurssipaikkakunnalla, mutta ei oppikurssien järjestäjän etukäteen ilmoitamilta loma- eikä poissaolopäiviltä. Pakottava syy, kuten esimerkiksi sairaus, aiheuttaa, että kurssipaikkakunnalla olo oikeuttaa saamaan kurssipäivärahan myös vapaapäiviltä.

Tämän pykälän 6 momentin mukaisesti kurssipäiväraha suoritetaan samoin edellytyksin kuin mitä 11 §:n 1 momentissa on päivärahan saamisen osalta sanottu. Tämä edellyttää siis sitä, että kurssipaikka on samassa kunnassa yli 15 km tai toisessa kunnassa yli 5 km etäisyydellä.

Niiltä päiviltä, joilta oppikurssilainen on oikeutettu kurssipäivärahaan, ei suoriteta majoittumiskorvausta eikä yömatkarahaa. Niiden suorittaminen saattaa siten tulla kysymykseen enintään 12 vuorokautta kestävilta kursseilta ja kaikkien kurssien matkavuorokausilta.

Matkakustannusten korvaukset koskevat vain kahta matkaa, matkaa kursseille ensimmäisen kerran ja sieltä paluuta kurssin päätyttyä. Kurssien jakaantuessa kahteen tai useampaan osaan niitä pidetään eri oppikursseina, jos osien välinen aika ylittää 12 vuorokautta.

Erityissäännöksiä

24 §

Tämä koskee virkamiehen oikeutta saada valtion varoista matkustamisesta johtuvien kustannusten korvausta tapauksissa, joissa toimitusta pyytänyt suorittaa mainitut korvaukset tai osan niistä. Tarkoituksena on, että virkamiehen ylimääräiset kustannukset tulevat korvatuiksi, mutta kukin kustannuserä luonnollisesti vain yhteen kertaan.

25 §

Sopimuksen kohta koskee virkamiehen velvollisuutta toimittaa lasku matkakustannusten korvauksesta asianomaiselle hyväksyväälle viranomaiselle määrääjassa matkan päättymisen jälkeen. Virkamiehen selvittämivelvollisuus kohdistuu näyttöön matkustamiskustannuksista sekä oikeudesta päivärahaan, majoittumiskorvaukseen, kurssipäivärahaan, ateriakorvaukseen ja yömatkarahaan. Sen sijaan matkarahat tilataan ja suoritetaan virkamiehille työnantajaviranomaisen aloitteesta ja toimesta.

Lupa saada maksattaa myöhästynyt matkalasku on haettava asianomaiselta ministeriöltä.

26 §

Virkamiehellä on oikeus saada virkatkaa varten ennakkoa. Ennakkoa annetaan siitä riippumatta, onko kysymyksessä

matkustamiskustannusten korvaus, päiväraha, yömatkaraha tai majoittumiskorvaus. Kurssipäivärahasta, ateriakorvauksesta ja matkarahoista ennakkoa ei sen sijaan suoriteta.

27 §

Sopimuksen mukaan oikeus I luokan paikkaan rautateillä on vain I matkaluokkaan kuuluvilla. Kun aikaisempien säännösten mukaan oikeus I luokkaan rautateillä oli myös II matkustusluokkaan kuuluvilla, on tässä pykälässä sovittu, että tällainen virkamies säilyttää sanotun oikeutensa edelleen. Tämä oikeus on siten edellä mainitunlaisella II matkaluokkaan kuuluvalla virkamiehellä, joka on tullut valtion palvelukseen ennen 1. 5. 1972 ja palvelu jatkuu yhtäjaksoisesti.

Sopimuksen voimassaolo

30 §

Vaikka sopimus on voimassa 1 päivästä huhtikuuta 1972 alkaen, sitä kuitenkin sovelletaan 1 päivästä toukokuuta 1972 ja sitä myöhemmin alkaviin matkavuorokausiin.

11 §:n 2 momentin, 20 §:n ja 28 §:n 4 momentin mukaisten 60 matkavuorokauden laskeminen aloitetaan 1. 5. 1972 lukien, vaikka virantoimitus olisi alkanut jo esimerkiksi 1. 3. 1972.

Ulkomailla tehtyjen virkamatkojen kustannusten korvaamisesta 27 päivänä helmikuuta 1965 annettua asetusta on muutettu 5 päivänä toukokuuta 1972 annetulla asetuksella (351/72) ja samana päivänä on annettu valtioneuvoston päätös ulkomailla tehtyjen virkamatkojen päivärahoista ja hotellikorvauksista (352/72).

Ulkomaille tehtävien matkojen osalta valtiovarainministeriö pyytää kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin.

Loman yhdistäminen virkamatkaan ilman erityistä syytä ei ole sallittua.

6 §:n 4 momentin mukaisesti ilmaiset ateriat aiheuttavat vähennyksen päivärahoissa. Täten virkamiehen tulisi ilmoittaa tekemässään matkalaskussa hänelle isäntämaassa tarjotuista aterioista.

8 §:n 3 momentin mukaan muiden kuin valtion viran tai toimen haltijain osalta määräytyy matkaluokka tehtävän mukaan. Asianomainen ministeriö voi kussakin ta-

pauksessa erikseen myöntää oikeuden matkakustannusten korvaamisesta I matkaluokan mukaan, muussa tapauksessa korvaus suoritetaan II matkaluokan mukaan.

Näitä soveltamisohjeita noudatetaan 1 päivästä syyskuuta 1972 lukien. Mikäli virastot ja laitokset ovat suorittaneet näistä ohjeista poikkeavasti matkakustannusten korvauksia, ei liikaa maksettuja korvauksia tarvitse periä takaisin eikä viraston oma-

aloitteisesti maksaa hyvitystä mahdollisesti liian pienistä korvauksista.

Eripainos soveltamisohjeista lähetetään myöhemmin liitettäväksi Säännöskokoelmaan.

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 1972.

Johtaja T. Roine

Toimistopäällikkö *Martti Lehmuskallio*